

შემატებელია, ოთხმოცი ობოლი...
ყრმა შეიწყარა, გაუმართა სასწავლებელი და ბევრმა მის მიერ აღზრდილთა და განსწავლულთა ირინეს თავი ქართველთა სასიქადულოდ.

აქ შეუდგა სამლო წიგნთა თარგმანებს და „ფრიად იორდანისა უმდინარენი მდინარენი სამლოთთა წერილთანი მადლითა მით წმიდისა მარჯვენისათა განანა და ნოტობისაგან უგულის-ხმოებისა დაულოლოვლად განვიდა, წყალნი იგი მწარენი მათ (სამლოთა წერილთა გამრეყნელთა) მოძღვრებათანი სიტყვითა თვისითა მარილითა დაატანა და ყრმებრ მბასრობელნი იგი და ძვირის მზრახველნი უგუწურთა ენანი დააღუმნაო,“ ამბობს გიორგი მთაწმიდელის ნამოქმედართაგან ვაოცებულნი და აღტაცებულნი მემატანე. მან სთარგმნა თვრამეტი წიგნი და სხვათა შორის დაფიქრის, სახარება და წმიდა მოციქულთა ეპისტოლენი. ამ სახით «ემსგავსა იგი ოქროსა მღებელსა მას ხელოვანსა, ვითარცა იგი ქმიათათვის წერილ არს, რომელინი იგი მრავალ-ლონობითა სიღრმითაგან ქვეყნისათა გამოიღებენ და ბრძმედისა მიერ და ცეცხლისა ბრწყინვალეობასა მისსა წარმოაჩენენ, აგრეთვე წმიდისა ამის მამისა ჩვენისა გონება სიტყვიერისა ამის ოქროსა ბრძმედი იქმნა, მდნობელ ცეცხლითა სულისათა წმიდისათა განმარტებულ და განმარჩეველ ოქროსა ბრანისაგან და თიხისა, რამეთუ რომელინივე წიგნნი სრულიად არა ყოფილნი და ენისა ჩვენისაგან უცხოანი სიღრმითაგან უმეცრებისათა ნათლად გამოაბრწყინა».

გარდა ამისა გიორგი მთაწმიდელი მშვენიერი ლექსთა-მთხველიც ყოფილა. სამწუხაროდ ჩვენდა, ამ საგნის შესახებ ჩვენთა მემატანეთაგან არა ვიცით რა და თვით ლექსთ-მთხველბანი გიორგისანი ჩვენ არსად შეგვხვედრია. ხოლო აკადემიკოსი კალინოვსკი ამბობს, რომ გიორგი მთაწმიდელმა მშვენიერის ლექსებით შეამკო ათონის მთა და ეს ლექსები ყოველს ევროპულ ენებზედ გადაღებულაო. გათქმული ლექსი კაზლოვისა „Вечерний звонъ, вече-

რний звонъ“ სიტყვა-სიტყვით თარგმნილია მთაწმიდელის ლექსისაგანაო. იგივე ავტორი ამბობს, რომ დედანი ნაწერებისა ამ მეცნიერის და ნიქიერის ბერ-მონაზონისა დღესაც არის გელათის მონასტრის წიგნ-საცემთაო და ენაც ჰსურს კაზლოვის მიერ თქმული შეამოწმოს გიორგი მთაწმიდელისა თქმულთაო. სასურველია, რომ ეს საქმე გამოძიებულ იქმნას, რადგანაც, თუ მართალია, ერთი ბრწყინვალე თვალი კიდევ მიემატება გიორგი მთაწმიდელის შარავნადით მოსილს გვირგვინსა და ჩვენც ძვირფასს საუნჯეს შევიძინებთ.

თქმა არ უნდა, — რა დიდი ღვაწლი და სამსახური გაუწია გიორგი მთაწმიდელმა ჩვენს ქართულს სიტყვიერებასა. მის მიერ თარგმნილი დაფიქრისი და ნამეტნავად სახარება სამავალითო საუნჯეა ჩვენის სიტყვიერების სიღრმისა, მშვენიერებისა და დიდებულიებისა. მან აღმოაჩინა და გამოაქვინა მთელი სიმდიდრე ჩვენის ენისა სასიქადულოდ ქართველთა. მან ძლიერ-ვა-მოსილობით შეუწონა ჩვენი სიტყვა დიდებულს აზრს ქრისტეს მოძღვრებისასა. მან მოგვცა სამლო წერილი, რომლის სიტყვითაც ქართველი კაცი ეს რეადას წელიწადია ლოცულობს და კიდევ ბევრ ხანს ილოცებს. მისმა დიდებულმა და მშვენიერმა სიტყვიერებამ გააჩვენა რის შემძლებელია ქართველთა ენა, — ეგ სარკე და უტყუარი საწყაო ერთა სულიერის ღირსისა მცტ-ნაკლებობისა. აი ღვაწლი მისი, რომლისა წინაშეც მქრქალია ყოველივე ამავეი დევ-გმირობისა და სისხლის ღვრისა. მისი მხნეობა, ნიქი და ძლიერ-მოსილობა სამშვიდობო-სარბიელზეა გამოჩენილი, იმ სარბიელზედ, რომლის მიჯნებ შუაცა ადამიანი ადამიანობს და ღვთის ხატებისა და მსგავსებისა ღირსად ჰხდება.

ეს სახელოვანი კაცი, რომლის მსგავსსაც სხვა ქვეყნები თავის ერის დიდებულ სთვლიან, და მაგისტანა კაცის სახელით სამართლიანად ქაღულობენ, გარდაიცვალა 52 წლისა 1066 წელს 30-ს ივნისსა და დასაფლავებულ იქნა წმიდა ეფთიმეს გვერდით ღვთის შობლის მიძინების ტაძარში ათონის მთაზედ. ჩვენმა ქართ-

ველმა ეკლესიამ წმიდათა შორის შეიტკბა და სახელსა მისსა იხსენიებს 27-ს ივნისსა. აი როგორა სწერს მემატანე მის ქვამ აღსრულებისას. «ვიწყებთ რა კითხვა სახარებისა, იგი ნეტარი ზე ჯდა და ისმენდა კეთილად. ვითარცა დაეასრულეთ ოთხნი თავი ერთობით სახარება, ჯვარი დაგეწერა და სთქვა: „დიდება შენდა ღმერთო“ და ქვე მიწვა... განირთხნა წმიდანი ფერხნი მისნი წესიერად, რომელთა ღვთის მსახურებისათვის მრავალი შრომა თავს ედვის და ხელნი სანატრელნი მწერალნი სამლოთთა მოძღვრებათანი უმანჯოსა და უბიწოსა გულსა თვისსა დაიჯვარენდა და მკირედ ოფლნი გარდაეცნეს, რომელი იგი ღვთის მსახურებისათვის მრავალ გზის დასთხია. ესრედ ჯვარი პირსა დაიბეჭდა, რომელი იგი მარადის სასოდ და ზღუდელ აქენდა და კვალად დაღა თვისივე იგი მარჯვენე თვისსა ადგილსა და სთქვა: «ხელთა შენთა შეგვედრებ, უფალო, სულსა, ჩემსა». ესრედ დღად საღმე აღმოიფიქრინა ერთ გზის ხოლო და მისცა სული თვისი წმიდათა ანგელოზთა».

აი დიდებული ხატი დიდ-ბუნებინის კაცის აღსრულებისა... ესეთი აღსასრული მხოლოდ მართლად დიდ-ბუნებინამა კაცმა იცის, იმ კაცმა, რომელსაც სამართლიანად მისის სინდისის წინაშე ეთქმის: ვიყუე და ჩემი ვალი გარდაეუხადე ჩემს ქვეყანას, ჩემს ერს, მთელს კაცობრიობას ჩემს შემძლებელსაგებო.

გარდაიცვალა ეს სახელოვანი კაცი და მის მიერ აღსრულს მოწაფეს სა-მართალი და საბუთი მიუძღვოდა გულ-აბოლანოვლად. წაღვეს პირი იგი, რომელი გვეწრთიდა ღმე და ღმე სჯულსა უფლისსა, წარვიდა გონებისა განზრახვა, ქეშპარტად ღვთისა მიერ აღძრული, დაწუნა თვალნი იგი, მართლიად მხედველნი და განმარჩეველი კეთილისა ბოროტისაგან, უმჯობესისა უდარესთაგან, დაღუმნეს ბაქენი მცველისა სჯულსა უფლისა, შეიკრა ენა იგი ოქრო სიტყვა და საღმთოთა მძანებათა ხმა მალ-ლად მღალადებელი და ბრწყინვალედ მთარგმნელი ღვთიე სულიერთა წიგნთა, დაყუნდა ხელი იგი, მშვენიერად

რომელიც ათასობით იხრცებინა ამავე ოაში და მართლა რომ „სახარებაზნო ხორს“ შეადგენენ, ვერ წარმო-უდგენიათ ჩხუბის მიზეზი და ვერ შეუენიათ ის პოლიტიკა, რომელიც მას აძიულებს მძაზე იარაღით აღჭურვილი ხელი გამოიღოს და ექვსის თთვის განმავლობაში უწყალოდ გაა-ნადგუროს და გაქლიტოს, როგორც გამარჯვებულთა, ისე დამარცხებულთა აუარებელი ხალხი. ერთ დილას მარტოდ მოეფმა დეი-და სოფელმა დინანა ვილაკა კაცი, რომელიც მის ქონისაკენ მოდიდა. ეს სოფლის წერილების დამტარე-ბელი იყო. მან ბებერს დაბეჭდილი წერილი მიართო და სოფელმა ჯიბეს იკრა ხელი სათვალეების ამოსაღებად... „მ—მ სოფელ—კითხულობდა მო-ხუცი წუთის შემდეგ და გულმა ცე-მა აუქარა—სამწუხარო ამავეი უნდა შეგატყობინოთ. თქვენი წილი ვიქ-ტორი გუშინ მოკლეს. ყუმბარა მოჰ-ხედა და ორად გაგლიჯა. მე და ის ყოველთვის ერთად ვიყავით და მისო-ვა შეგატყობინოთ, თუ რაიმე უბე-დურება შეგმთხვევდა. მკედარზედ საათი იყო, მე ავართვი და ომის გა-

მწერალი, რომლითა განანათონა ეკ-ლესიანი ჩვენი, დადგეს ფერხნიცა იგი მშვენიერნი, განკაფულნი ღამის თევადა შინა ზე დგამითა, დაყუნდა გონება იგი მახვილი და სიღრმეთა სულისათა გამოძღვებელი დაიფარა მიწასა შინა გვაში წმიდა მოღვა-წეობისა, შრომითა განლულაო. წარხდა მშვენიერება იგი საწადელი და, დაღუმნა ხმა იგი, საეცე სიტკბოე-ბითა, აღფრინდა მადლი იგი განმა-ბრძობელი ჩვენი, სადა არს თვალნი ზეცისა საიდუმლოთა მხედველნი? სა-და არს ყურნი იგი, საღმრთოსა მის ხმისა მსმენელნი? სადა არს ენა იგი წმიდა, ტკბილად მსწავლელი? სადა არს ტკბილი იგი მყუდროება თვალ-თა მისთა? სადა არს წესიერი ღუმე-ლი ბაგეთა მისთა? სადა არს საწადე-ლი იგი მარჯვენე მისი?...»

ყოველივე ეს დამარხულია ათონის მთაზედ და ვწუხვართ, რომ ხსენება მისი არა აქვს დამარხულივე თავის გულში დღევანდელს ქართველსა.

ახალი ამბავი

ერთის ტფილისის გაზეთის სი-ტყვით, ტფილისის ოლქის სასამართ-ლოს სააპელაციო განყოფილებაში ერთი ფრიად შემაწუხებელი წესია და-ნიშნული ხალხის გამოსაწვევად. მაგა-ლითებრ, ხშირად არისო, ამბობ გა-ზეთი, რომ რამდენსამე საქმეს ნიშ-ნავს მოსამართლე გასარჩევად, სცდე-ბიან საქმეს დაბარებულნი, 9 საათიდ-გან საღამომდე სასამართლოში სხე-დანო და საღამოზედ უცხადებს მო-სამართლე, რომ თქვენი საქმე გადა-იღვა და დღეს ვეღარ გაირჩევო. ამ გვარად ბევრი დაბარებულთაგანი მთელს სამუშაო დღესა ჰკარგავს და არც საქმე უკეთდებაო. მაგალითებრ, 24 რიცხეს დანიშნული ყოფილა 26 საქმე გასარჩევად. საღამოს 4 1/2 სა-ათამდე მოსამართლემ 10 თუ 11 საქ-მე გაარჩია და მხოლოდ 4 1/2 სათ-ზედ გამოუცხადა დანარჩენთ, რომ თქვენი საქმე „ხელო“ გაირჩევო.

თავებისათანავე მოგართმევთ. დავშ-თები თქვენი გულითადი პატივის-მცე-მელი ცეზარ რიგო, 23 რაზმის ჯარის-კაცი. წერილზედ სამი კვირის რიცხვი ეწერა. სოფელი გაფიქრდა და არ ატირდა კი; არა, მხოლოდ უძრავად, გაქვე-ბულსავით იყო, თითქო არავითარს მწუხარებას არა ჰკრძობსო. იგი ჰუქი-რობდა: აი ჩემი ვიქტორიც გამოეთ-ხოვა წუთის სოფელს: მოკლეს. მე შეილი აღრა მყავს. ეს გაიფიქრა და თვალბეზედ ჯერ ერთი კურცხალი ცრემლი გამოაჩნდა, შემერ მეორე და დაიწყო ცრემლის ფრქვევა; გულზე რაღაცა სასიკვდილო ნაღველი შე-მოაწვა, ფიქრები ერთი მეორეზედ უფ-რო მწარე, უფრო მწვევი, უფრო ბნელი ზედი-ზედ მოესივნენ.

შეილს თავის დღეში ვეღარ ჩაიკ-რავდა გულში, ვეღარ, ვეღარ... ენ-დარჩებმა ქმარი მოუკლეს, პრუსიე-ლებმა შეილი... ყუმბარამ შუა გაწყ-ვითა... მას ეგონა, რომ თვალ-წინ რაღაც საწინელი სურათი გამოეხატა... სისხლი... ტანს განზორებული თავი, თვალბეზი ღიად დარჩენილნი, ლამა-

* * * გაზ. «კავკაზში» მოხსენებუ-ლია, რომ კოლლეგსკი სეკრეტარი ფრანკულაჟი დაუნიშნავთ კავკასიის საცენზორო კომიტეტის აქაურისა და აღმოსავლეთის ენების ცენზორის თა-ნაშემწედ.

* * * ქალაქის გამგეობას ყურადღე-ბა მიუქცევია ანტონოვის ქუჩაზედ, რომელსაც პეტრე-პაველს სასაფლა-ოსთან მიჰყავს და ისეთი ტალახი იცის, რომ ცოცხალსაც უშენვლდება, არამც თუ მკვდარი გაატარონ ამ ქუ-ჩაზედ და განუზრახას მისი ხელ-ახ-ლოდ მოკირწყვლა. მ. ეპატკევთ ქალა-ქის გამგეობის ყურადღებას აგრეთვე ახალ კუკიის სასაფლაოს ანლომდება-რე ქუჩების ურიგობაზე, ერთი უბრა-ლო ნაში რომ მოვიდეს, ამ ქუჩებზე საწინელი ტალახი იცის, და ამას გარდა ისეც ეს ქუჩები დაზრამული, რომ მეტად უშენვლდებათ მათზე მკვდრის გატარება და კანკებამდე ტა-ლახში იფლობა ხალხი.

* * * ბ-ნ მურიემ გამოსცა ფრან-გულს ენაზედ მოკლე გარჩევა ი. მე-უნარგასაგან ფრანგულს ენაზედ გა-დათარგმნილის «ვეფხვის-ტყაოსნისა». ამ წიგნს სახელად „შოთა რუსთავე-ლი“ ეწოდება და გარჩეულია „ვეფ-ხვის ტყაოსანი“, რომელიც მეტად მღარე თხზულებად მიუღია ავტორს.

* * * ლორლი და ნავაგი, რომელიც ქუჩებში გროვდება, მახათის იქით უნდა წაიღონ და იქ უნდა გადაყა-რონ, მაგრამ „პოვოზკები“, რომლი-თაც ნავაგსა ჰყრიან, ისე ძველია და დამტყრეული, რომ ვიდრე მახათის გორამდე წაიღებდნენ, სულ გზაზე იფანტება და იქ ცარიელი პოვოზკა-ლა მივა ხოლმე. ესევე ემართება მა-დათოვის კუნძულსა და ვერის მიე-დანზე გადასაყრელ ნავაგს.

* * * ქუთაისიდან მოუწერიათ: ის ამბავი, რომ ნასკიდობის წერილის შესადგენად 13 და 20 მანათი გამო-ერთმეივნოს რაქის მავრის მოსამართ-ლე ნ...ს პირველი არ არის და ბევრჯელ მომხდარაო. ეს ყოველთვი-საც ეგერ იყოფო 214 მუხ. ნოტარ. წესდ. მიუხედედლადაო. ამას გარდა სასამართლოს კანცელიარიაში ექსი-

ზად დაგრეხილი უღვაშები... რა უყ-ვეს მკედარს გვამს? ნეტა გვაში შეი-ლისა ისე მაინც დაებრუნებინათ, რო-გორც თავ-განგრეტილი ქმარი დაუბ-რუნეს სახლში... მკედარი მაინც ენა-ხა?... მაგრამ, სუ! რაღაცა ხმაურობაა. პრუსიელები დაბრუნებულან სოფ-ლიდგან. ბებერმა წერილი დამალა, დაკუმშულის ხელით ცრემლი მოიწ-მინდა და გულ დამ შეიდებული სახე მიიღო.

ჯარის-კაცი იციონდნენ; გზაზედ ვილასთისაც კურდღელი წაერთმიათ... და საუზმის ეშში იყვნენ. დიდა სოფელმა სარეცს მიჰყო ხე-ლი. კურდღელი მან არ დაკლა, ეს საქმე ერთმა ჯარის-კაცთაგანმა შეას-რულა... თბილის სისხლის და გა-სისხლიანებულის ხორცის დანანგამ ბებერს ძაგ-ძაგი დააწყებინა... მას ელანდებოდა სისხლით შესერილი გვა-მი, ორად გაგლეჯილი, ეს-ეს არის ენლა მის წინ დანთხეული თბილი სისხლი შეილისა. სადილზე ჯარის-კაცებთან ერთად დაჯდა, მაგრამ პირ-ში ლუქის ჩადება ვერ შეიძლო; ჯარის-კაცები ჰაი-პარად ალაგებდნენ მოტანილის კურდღელს და „ღეიდას“

* * * გაზ. «კავკაზში» მოხსენებუ-ლია, რომ კოლლეგსკი სეკრეტარი ფრანკულაჟი დაუნიშნავთ კავკასიის საცენზორო კომიტეტის აქაურისა და აღმოსავლეთის ენების ცენზორის თა-ნაშემწედ.

* * * ქალაქის გამგეობას ყურადღე-ბა მიუქცევია ანტონოვის ქუჩაზედ, რომელსაც პეტრე-პაველს სასაფლა-ოსთან მიჰყავს და ისეთი ტალახი იცის, რომ ცოცხალსაც უშენვლდება, არამც თუ მკვდარი გაატარონ ამ ქუ-ჩაზედ და განუზრახას მისი ხელ-ახ-ლოდ მოკირწყვლა. მ. ეპატკევთ ქალა-ქის გამგეობის ყურადღებას აგრეთვე ახალ კუკიის სასაფლაოს ანლომდება-რე ქუჩების ურიგობაზე, ერთი უბრა-ლო ნაში რომ მოვიდეს, ამ ქუჩებზე საწინელი ტალახი იცის, და ამას გარდა ისეც ეს ქუჩები დაზრამული, რომ მეტად უშენვლდებათ მათზე მკვდრის გატარება და კანკებამდე ტა-ლახში იფლობა ხალხი.

* * * ბ-ნ მურიემ გამოსცა ფრან-გულს ენაზედ მოკლე გარჩევა ი. მე-უნარგასაგან ფრანგულს ენაზედ გა-დათარგმნილის «ვეფხვის-ტყაოსნისა». ამ წიგნს სახელად „შოთა რუსთავე-ლი“ ეწოდება და გარჩეულია „ვეფ-ხვის ტყაოსანი“, რომელიც მეტად მღარე თხზულებად მიუღია ავტორს.

* * * ლორლი და ნავაგი, რომელიც ქუჩებში გროვდება, მახათის იქით უნდა წაიღონ და იქ უნდა გადაყა-რონ, მაგრამ „პოვოზკები“, რომლი-თაც ნავაგსა ჰყრიან, ისე ძველია და დამტყრეული, რომ ვიდრე მახათის გორამდე წაიღებდნენ, სულ გზაზე იფანტება და იქ ცარიელი პოვოზკა-ლა მივა ხოლმე. ესევე ემართება მა-დათოვის კუნძულსა და ვერის მიე-დანზე გადასაყრელ ნავაგს.

* * * ქუთაისიდან მოუწერიათ: ის ამბავი, რომ ნასკიდობის წერილის შესადგენად 13 და 20 მანათი გამო-ერთმეივნოს რაქის მავრის მოსამართ-ლე ნ...ს პირველი არ არის და ბევრჯელ მომხდარაო. ეს ყოველთვი-საც ეგერ იყოფო 214 მუხ. ნოტარ. წესდ. მიუხედედლადაო. ამას გარდა სასამართლოს კანცელიარიაში ექსი-

ზად დაგრეხილი უღვაშები... რა უყ-ვეს მკედარს გვამს? ნეტა გვაში შეი-ლისა ისე მაინც დაებრუნებინათ, რო-გორც თავ-განგრეტილი ქმარი დაუბ-რუნეს სახლში... მკედარი მაინც ენა-ხა?... მაგრამ, სუ! რაღაცა ხმაურობაა. პრუსიელები დაბრუნებულან სოფ-ლიდგან. ბებერმა წერილი დამალა, დაკუმშულის ხელით ცრემლი მოიწ-მინდა და გულ დამ შეიდებული სახე მიიღო.

ჯარის-კაცი იციონდნენ; გზაზედ ვილასთისაც კურდღელი წაერთმიათ... და საუზმის ეშში იყვნენ. დიდა სოფელმა სარეცს მიჰყო ხე-ლი. კურდღელი მან არ დაკლა, ეს საქმე ერთმა ჯარის-კაცთაგანმა შეას-რულა... თბილის სისხლის და გა-სისხლიანებულის ხორცის დანანგამ ბებერს ძაგ-ძაგი დააწყებინა... მას ელანდებოდა სისხლით შესერილი გვა-მი, ორად გაგლეჯილი, ეს-ეს არის ენლა მის წინ დანთხეული თბილი სისხლი შეილისა. სადილზე ჯარის-კაცებთან ერთად დაჯდა, მაგრამ პირ-ში ლუქის ჩადება ვერ შეიძლო; ჯარის-კაცები ჰაი-პარად ალაგებდნენ მოტანილის კურდღელს და „ღეიდას“

ზად დაგრეხილი უღვაშები... რა უყ-ვეს მკედარს გვამს? ნეტა გვაში შეი-ლისა ისე მაინც დაებრუნებინათ, რო-გორც თავ-განგრეტილი ქმარი დაუბ-რუნეს სახლში... მკედარი მაინც ენა-ხა?... მაგრამ, სუ! რაღაცა ხმაურობაა. პრუსიელები დაბრუნებულან სოფ-ლიდგან. ბებერმა წერილი დამალა, დაკუმშულის ხელით ცრემლი მოიწ-მინდა და გულ დამ შეიდებული სახე მიიღო.

ლის ქალაქი 10 კაპეიანი 15 კაპეიანი იყიდებოდა, გერბის მარჯა 60 კ.—65 კაპეიანად; მანათიანი ქალაქი 1 მ. 20 კაპ. და ძვირადღირებული საქონელი ამ დაწესებულებაში მყოფ მოხელეთათ, სრული სურათი წარმოგიდგებათ ამ დაწესებულებისათ. მოუთმენლად ელიან რევიზიას, რომლის შემწეობითაც თავი უნდათ დახსნანო. პირველი რევიზია 1873 წელს იყო და მას შემდეგ კაცს არ გაუტყუანიაო აქეთ. (Юрид. Обоз.)

* * * აღესრულდა სწერენ გაზ. «ახ. მიმოხ.»-ის: ამას წინდელ აქ დუელი მოხდაო. ეს ამბავი, რასაკვირველია, სიყვარულის გამო მოხდა და, როგორც ყოველთვის, დუელს წინ უძღოდა ერთი ჩხუბი და დანიშნაობა.

* * * შუშინდგანა სწერენ ამავე გაზეთს: 15 ივნისს ესრედ-წოდებულ უკაცურს ადგილს ჯირ-ღუჭში მქობაზე ნაჯდუ-ყული თავის შეგირდმა მოკლაო, ამ მკვლელობის მიზეზი ის იყო, რომ ოსტატი შეგირდს სდევნიდა და რაღაცა დუქნიდგან დახარჯულს ფულს ედავებოდა. რომ ევლარა მოახერხებოდა და ვერაფრით დანიშნა თავი, ოსტატის მოკვლა არცა შეგირდმაო.

* * * ბორჯომიდან გვწერენ: „გამდუმებულმა წვიმებმა ლამის სული ამოგებდა, გამოხიზნულთა შორის ბევრი ისევ უკან დაბრუნდნენ თბილისში. გამოაქყეტს თვალს მზე რამდენსამე საათს კვირამი და შემდეგ სულ სწვიმს. პარკში თუმცა სახელოდ მუსიკა უკრავს, მაგრამ ვერაფერს ღიღის სასმენლად ტალახის გამო. აღრეაქვზე ბზედ სილასა ჰყრიდნენ, მხოლოდ წელს არაფერ ფიქრობს გზების შეკეთებას. სამწუხაროდ ახალ მოსულების თვალში ავდრებმა აბრუ გაუტყუეს ბორჯომს, ისეთი წვიმებია, რომ არა სჯერათ, თუ დარი დაუდგებათ როდისმე. არ ვიცი ვისი ბრალია, რომ ბორჯომი ჰიგიენურის მხრით ვერ არის კარგად მოწყობილი. ზოგან (მეტადრე ეზოებში) ტალახითა და ნაგვით ამსი-

არაერთარს ცელილებს ვერ ატყობდნენ. ბებერმა ლაპარაკი დაიწყო. — აგერ მთელი თთვე იქნება, რაც ჩემს ოჯახში სდგებათ და თქვენი სახელი და გვარი კი არ ვიცი... ჯარის კაცებმა უთხრეს თავიანთი სახელი და გვარი, მაგრამ ეს არ იკმარა ბებერმა და სთხოვა ქალაქზე დაწერათ თავიანთი სახელი და გვარი, მშობლების ადრესი და სათვალეებით დაწერა სინჯვა უცხო ენაზე დაწერილს ასაგებს. შემდეგ ოთხად დაჯეცა და ჩაიღო ჯიბეში იმ წერილთან ერთად, რომელმაც ისეთი საზარელი ამბავი მოუტანა. გაათავეს საუზმე. დეილა სოვაჟი მეტის-მეტის სიყვარულით ექცეოდა ჯარის-კაცს. იმ ოთახში, რომელშია ჯარის-კაცის ეძინათ, ბლომა თივა დაავა, რომ უფრო რბილად სძინებოდათ.

ჯარის-კაცს ეუცხოვით ბებრის ამ გვარი მეტის-მეტი ზრუნავს; არა გაიტარეს-რა გულში ცუდი, თითონაც მოკვებარდნენ თივის ზიღვაში და ოთახი თითქმის სულ თივით გაავსეს. ბებერს საღილზე არა უკამია-რა.

ლიამილამო. აქაურ საყახსობებში ისეთი სიბინძურება, რომ ცოტა სიწმინდეს მიჩვეულს გულ შემოჰყრის. თითონაც კახების ტანთ-საცმელი და წინ საფარი ისეა გაქონილი და გათხუნილი, რომ ეს არწინ ნახევარი ტილო რომ ასწონან, ხუთი-ექვსი გირვანქა გამოვა. აქ მყოფებს (ავად-მყოფთ უფრო) ექიმები რძის დაღვევას უწერენ. მხოლოდ რა რძესა სმენ არაფერ უწყის. ვინც არ გინდა რძესა ჰყიდის აქა, პატარა ბიჭები, ღიღები, დედა-კაცები, ებრაელები, სომხები და სხვანი. ფიქრშია ახრავის მოსვლია შეამოწმონ ამათი რძეო.

დამაკვირდი!

ქვესა შირ-მოთხე გაცისსა უფრო კრიდეთ, კიდრე მუქანს მტრისსა. (ვეტ. სწავლა)

ჭეშმარიტი სიყვარული ყოველთვის იმაღავს თავს და თავის დედაში არა აქვს იმედი გამარჯვებისა. (ბრეგოლი)

ქვა, ნეტარ მას, გულისა ჭმუნვა დაწვევითა ვინც გაქარავა, ვინც ოსრავს დედას, იცისის სჯაღე და მისი ესრედ მიწის სიღრმესა. (თ. გ. ბრეგოლი)

ქე ცაო, ცაო! სატება შენი ჯერ კიდევ გულზე მაქვს დასწეული... აწცა რა თვალნი დაქვარდს გისილენს, მუის თიქნა შენდა მოასწრაფინს, მაგრამ შენამდის ვერ მოაღწევს და ჰქარავს გისილენს. (თ. გ. ბრეგოლი)

გაქვანტ ცრემლს რად უძნესენ? რკინაც სტუდება, რას სტუდს გრძელი: გრძე და შირუტუტე გასარეკად დემკომან შექქნა მარტო ცრემლი. (ლ. ბრეგოლი)

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდან)

ძლივს რიგინად დაიწყო ღაპარაკი „Москов. Вѣдомости“-მა. მართლაც, აქამდე ვაჭრობაზე მოსკოვის გაზეთის აზრი ის იყო,

როცა მიზეზსა ჰკითხავდნენ, ავად ყოფნას ეუბნებოდა. ყველამ დაიჯერა, რომ ბებერი ავად იყო. პურის ჰამის შემდეგ, ჯარის-კაცი პატარა ხანს მოუხსნდნენ ცეცხლსა და თბებოდნენ, შემდეგ დასაძინებლად წავიდნენ.

როდესაც ჩამიჩუმდი მისწყდა, ბებერმა ჩემად გამოიხურა კარები, ფეხ-შიშველი ქურდულად შეიპარა ჯარის-კაცების საწოლ ოთახში, სულ განაბული ყოველ ფეხის გადადგმვზედ ჰქერდებოდა და ყურს უდებდა, ხმაურობა ხომ არაფერიო... არაფერი ისმოდა, მხოლოდ ჯარის-კაცების ოთახიდან ხერხინის ხმა გამოდიოდა... აქამდე უბნის ხელით მან ცეცხლი წაუქიდა თივას. ერთს წუთზე საშინელი ალი ავარდა და თივლზედ ლურჯად დაიწო კრთოლვა...

ბებერი სოვაჟი რამდენსამე ნაბიჯზედ შორს იდგა და ჰკვთა არ მყოფელ ადამიანსავეთ შესტკეროდა ანთებულს კოცონს... წუთიც და საშინელი წივილ-კივილი გაისმა ქობიდან. ცოტა ხანს შემდეგ ყველაფერი მიჩუმდა და მიყრუვდა... ჩალით

რომ ცალკე სავაჭრო პოლიტიკა უნდა არსებობდეს სახელმწიფოში. ამ პოლიტიკას უნდა აზრანდა ჰქონდეს, ტარიფებითა, თუ სხვა-და-სხვა ამ გვარის წაქეზებით ადამიანის ქვეყნის ადგი-მიცემობა. იგი ოდესღაც ამბობდა, ამ საქმისათვის თუ საჭირო იქნება, ნურც ფულით შემწეობას დაჰზოგავთ, ნურც ჯილდოებსაო. ამის გამო ამდებ-მიმცემნი და მოვაჭრენიც დაეწვივნენ და სულ მთავრობას შესტკეროდნენ ხელში, აცა რა წყალობა გამოგვივა და თავით გი არასა ზრუნავდნენ თავიანთ საქმის წარმატებისათვის. ახლა კი სულ სხვას ამბობს ამის მხანველი პატივცემული გაზეთი.

გაზეთს შეუტყვია, რომ საფრანგეთის ვაჭრებსა და სოფლებს უნდა ეთრავებოდნენ საზოგადოებას. შეუდგენიათ, რომელმაც უნდა ხელი შეუწყოს სამწვანო გარედ საფრანგეთის ვაჭრობასა საქონლის საერთო საწყობების დაარსებითა უფრო ადამიანთათვის. ფერისინესაც მოსწონებია საფრანგეთის მოვაჭრეთა აზრი და გაუმხნევებს თავის მხრითაც: ყოველთვის ეგრე კერძო თხოვნით რომ მოგვმართოთ და აგვისნათ, სად რა დახმარება გინდათ, მთავრობა ადვილად დაგცემარებათო, რაკი გავაგებინებთ, რომ თქვენ გინდათ ადვილად და სწრაფად გაიტან-გამოიტანოთ ხელში თქვენი საქონელი სხვა-და-სხვა ქვეყნების საბაჟო საწყობებიდანაო. მთავრობას თავისი აგენტები სხვადა-სხვანის მაგისტრისაც ჰყავს სხვა-და-სხვა ქვეყნებშიო.

აი რამ ამბობს ამის გამო გაზეთი «Москов. Вѣдомости»:

ჩვენ ვაჭრებსაც მინც აუღოთ ეს მაგალითი და იმის მაგივრად რომ ერთმანეთს არ ელოდებოდნენ, ამ ნაირი რამ დაეწყო მანცაო. გაგონილა, რომ სულ მთავრობას შესტკეროს კაცმა პირ-და-პირეული, თითქო უმწყო და უპატრონო ყმაყვილიაო, ფეხი გულად გადადგას უქოქიალითაო ყოველივე შემწეობა მხოლოდ მაშინ მოუტანს კაცს სარგებლობას, როცა თვით ის, ვინც შემწეობას ეძებს, სცდილობს და ახერხებს თავად თავის შე-

დამსურული ჰყრი ჩამოიქცა და ათასი ნაპერწკალი გაიფანტა ჰაერში... ცა ცეცხლის ალმა გააწითლა.

სოფლის სამრეკლოს ხმა გაისმა. ბებერი მანც კიდევ უძრავად იდგა. ყველაფერი უკვე გათავებული იყო. ცეცხლის ალზე მოკვდიდნენ გლეხები, პრუსიელები... ხალხი რომ მოგროვდა, სოვაჟი მხარზედ ოთხ-გადებულ კუნძულზე იჯდა. ბებერს ხანზედ გულ-დამწვიდებ ეტყობოდა.

— ჯარის-კაცი სად არიან, ჰკითხა სოვაჟს პრუსიელმა აფიცრმა, რომელმაც ფრანგული ლაპარაკი იტოლა.

მან დამწვარი ქობზედ, რომელსაც ჯერ კიდევ ბოლი ასდიოდა, მიუშვირა თავისი ძელის ჩონჩხის მსგავსი ხელი.

— იქ არიან, ჩემო ბატონო!..

— როგორ განდა ცეცხლი?

— მე წაუვიდე, — უპასუხა მან მშვიდად. პირველში არ დაუჯერეს, ბებერი ჰკუთათა მყოფელი არ ეგონათ; ხოლო როდესაც მან დაწერილობით უამბო ცეცხლის განჩის ამბავი, ცხადად დამტკიცდა მისი ბრალი...

ლასაო. რუსეთის ვაჭრებს ყველაზე მეტად უნდა შეტყვებოთ, უფრო შუა აზრის ხანარი დაუთმეს ვინმეო, ენდა თითო-ორიოდა ფიქრმა თუ ვაჭრობს ამ ბაზრებში და ისიც ერთმანეთს ეცილება და და ახა ასეთი ფიქრები რას გაუძლებს უცხოთა შეერთებულს თანხასაო. ბოლოს ის გამოვა, რომ თუ ოდესმე გავიმარჯვებო, ან გავიმარჯვებთ კიდევ მერმეც, ხელში მხოლოდ ცარიელი სახელი და დიდება დაგვრჩება და სახარავი კი სხვისა იქნება, და ან რა არის თითო დიდებაო? — კვამლია მხოლოდ და სხვა არა-რაო.

შენ პირს მაქარია, რომ იტყვიან, აი ამისთანა მოძღვრებაზე უნდა სთქვან ხოლმე. ვის და რომელს ქვეყანას არ უნდა, რომ ასე მოიქცეს, როგორც ეს ოქრო-პირი გაზეთი გვიქვამს, მაგრამ საქმე ქადაგება კი არ არის, ნაქადაგების ასრულებაა. ასრულება კი ჯერ-ჯერობით საფრანგეთის ვაჭრებს მოუხერხებიათ.

ქადაგება და მოძღვრება კი არა და, წინასწარ-მეტყველების მოსმენა-კი თუ გნებავთ, უნდა „Современный Извѣстия“-ებს მიჰმართოთ ხოლმე. ისე წინასწარ-მეტყველებს და მკითხაობს, თითქო ის კურთხეული მართლა სხვის გულში ჰზინო. აქამდე ბევრი უწინასწარ-მეტყველებია თურმე გაზეთს, მაგრამ ასრულებულა თუ არა მისი ნაწინასწარ-მეტყველები, მადალმა დემეტრე უწყის მხოლოდ. ახლა კი სხვას წინასწარ-მეტყველებს თურმე გაზეთი. გაზეთი ამბობს რომ,

დღესი აღესრულდა მთავრისანი ბოლგარიაში უფრო მიიწურნენ და მალე მიეცემა დასასრული მის ბატონობასაო. ამის დასამტკიცებლად საკმაო მარტო ის, რომ ისეთმა ფრთხილმა გაზეთმა, როგორც არის „Journal de St.-Petersbourg“-ი, წარმოსტევა ასეთი სიტყვა „განსაცდელი მოვიდის ბოლგარიაში“.

შემდეგ გაზეთი ასეთსავე დასასრულს უქადის საფრანგეთის რესპუბლიკასაც.

დასასრული საფრანგეთის რესპუბლიკისა და მისის დამხობის უამი უამი მანკოვებულობა, ამიტომ რომ 18 წელიწადი აგერ სცადა შესრულებო და 18 წელზე მეტი არც ერთს გვარს მთავრო-

— აი წერილი!.. სთქვა დასასრულ ბებერმა და დაიწყო ჯიბეში ფათური. სათვალეები გაიკეთა, იპოვნა რივოს წერილი და აფიცრის გაუშვირა—აი ეს... ექტორი როგორ მოუკლავთ, ეს იმის სიკვდილზე... და ეს კი მათი სახელობია... წერილი უნდა მიეწეროს მათს მშობლებს... გამომართეთ, აქ ყველაფერი სწერია... მისწერეთ იმათ მშობლებს, როგორც მოხდა ეს ამბავი... უქველად მისწერეთ... არ დაიფიცოთ იმის მიწერაც, რომ ყოველივე ეს ჩაეიდინე მე—ექტორინა სოვაჟმა... გესმისთ?—დუღუნებდა ბებერი.

აფიცრმა რაღაცა ბრძანება გასცა ნემეცურად ჯარის-კაცს. ბებერი დაიკირეს, შეკერეს და მიწაზე დაანარცხეს. თორმეტი ჯარის-კაცი ხალხის ჯგუფისაგან ცალკე გავიდა. ასწიეს ბებერი და კვდელზედ მიაკრეს. დედა-ბერი მიხვდა, რასაც უბრებდნენ და გულ-ღინჯად ელოდა ბედის წერას.

უფროსის ბრძანება და თოფების გრიალი ერთი იყო. ბებერი არ წაიქცა, მხოლოდ როგორღაც მოეშვა, თითქოს ფეხები გამოეცალაო და

ბას არ გაუძლია საფრანგეთში ამ უკანასკნელის ასის წლის განმავლობაშიო.

თუ ეს არა კმარა საბუთად, ის მიიღეთ კიდევ მხედველობაში, რომ გრაფ პარიულის მანქანისტი კილო ისეთი თავგამოდებულია და მაჟიოვო.

ერთის სიტყვით, არზაზედ რომ ამბობენ ხოლმე, ისეთი მავარიანო, ქვანე რომ დასდო, ქვანაც კი გახეთქავსო, სწორედ ამ გვარ საბუთებზედ უნდა სთქვას ტყმა.

მარტო ზოგიერთი გაზეთები და მისი რედაქტორები არა უთფილან ახირებულები ამათ ზოგიერთი ხმოსანებიც არ ჩამოუვარდებიან, როგორც უტყობა, თავის ახირებულობითა და საბუთების უძლეველობითა. თუ ამ სამის წლის წინად, როცა საბჭოში სჯა იყო ტურგენიევის სახელის პატივისცემის თაობაზე, ერთმა ხმოსანმა წინააღმდეგობა გამოაცხადა და სთქვა, ტურგენიევი რა ჩვენი ფარდის კაციაო, რომ პატივი ვსცეთ მის სახელსაო, ახლა მოსკოვის საბჭოს ერთს ხმოსანს ასეთივე წინააღმდეგობა გამოუცხადებია, როცა სჯა უთფილან რუსეთის დრამატურგის ოსტროვსკის სახელის პატივის ცემის გამო.

რა საბჭოს საქმეაო, უთქვამს ხმოსანს უდავოს, რომ ოსტროვსკის ლირსებასა და დამსახურებზე ვილაპარაკოთ. მაგისტრის სხვა საზოგადოებანი არიან დაარსებულნი და იმათ უნდა იზრუნოს. საბჭომ ამისთანა საგანზე რად უნდა ჰზარჯოს თავისი ფულიო.

რამ უნდა ვსთქვათ ამისთანა ამბავზე, ვარდა იმისა, რომ არაფერი კარგი არა ითქმის-რა.

უცხოეთი

გლანსტონის სიტყვა ედინბურგში. (დასასრული*)

ქანახთ რას ამბობს საღასპური მას შემდეგ, რაც მე უფვე მოვისსქინე. ირლან-

*) იხილეთ „ივერია“ № 136.

მკლავებზედ დაეკიდაო. აფიცრი მივიდა, ბებერი დედა-კაცის გვაში თითქმის ორად გაყოფილიყო... მაგრად მოკუმშულს ხელში სისხლით გაწინწული წერილი ეჭირა“.

* * *

სერვალი გაჩუმდა და ცოტა ხანს შემდეგ დაუმატა.

— მისი ჯაფი ნემეცებმა ჩემს კომპზე იყარეს...

მე-კი ჩემდა უნებურად ფიქრმა წამილა, თვალ-წინ წარმომიდგა ამ ნანგრევთა შორის დამწვარი ოთხი ჯარის-კაცი და მათი მშობლები... ამაზედ მეტად დამაფიქრა უფრო უბედურმა დედამ, ამ გმირმა დედა-კცმა, რომელიც ამ კვდელთან თოფით დახვრიტეს... იქვე, ჩემ ფეხთან ეგლო ქვა, რომელიც ცეცხლის ალს გაეშაგებინა.

დაიწყო უმართლესი შეტყობა და თავი
გამოაღებინა მღვდლის სკანდალი 20 წლის
განმავლობაში და დასასრულ დასძინა.
ამ ვადის შემდეგ, თქვენ დაინახეთ, რომ
იწვანდა გამოყოფილი იქნება უკლებლივ
თავი-მართლდობის შესახებ. და ან
თუნდა იმითი, თუ ძალ მომრეობის კა-
ნონებში ამოუშვეთ (სიცილი). სკან-
დალისთვის არაფერი არა ჰქონდა, რადგან
კი უმართლესი ირვანდის საქმეში. სკან-
დალსავე და წყნარი ღონის სკანდალი-
რისა ირვანდის საგულისხმოს. რაც იგი
დასასრულს მღვდლს და მტკიცე მოთა-
რობაზე, ჩემი გონება უნებლად წარსუ-
ლისკენ მიქცის, ამ 250 წლის წინა, სკან-
დალსავე და დიადის დროსკენ; ირვან-
დის თავიანთ მიწერ-მოწერაში ამოხდ-
ნენ, რომ მთავრობა უნდა იყოს უკლებ-
სრულია. ამ უკანასკნელს სიტყვასმანი
დიდი მიმდევლობა ჰქონდა და ეს მიმდ-
ევლობა დღესაც უნდა აღვადგინოთ (სი-
ცილი). აი ღონად საღისისურის სიტყვა-
ნი: ეს ვადა რომ ვადა, თქვენ დაინ-
ახეთ, რომ ირვანდის გამოყოფილი იქნე-
ბა უკლებლივ, რასაც კი კეთილ-ინებუ-
ლად მიანიჭებთ თავი-მართლდობის შესა-
ხებზე და თუნდა იმითიც, თუ თავად
მოაშორებთ ამ ძალ-მომრეობის გან-
ხილვას. მკვამრე ეხლა, დღეს რომ არ
ანსებდნენ ამ ძალ-მომრეობის განხილ-
ვას, რაც არ ანსებდნენ, როგორ უნდა
მოაშორებოდა ირვანდის თავიანთ (ტაშის
ტაშის). სხვის ეს განხილვა შემ-
დედურ უნდა იქნეს, თუ უკლებლივ
მისცემს ამის ნებას. აი მხალღად ამ
შემოსვენებაში. შეიძლება მათი ან თავიანთ
მოაშორება, ან არა, ისიც 20 წლის ვა-
დის შემდეგ და მხალღად მანის და არა
სხვა დროს, როგორც ეს ცხადდა სხვის
საღისისურის სიტყვებიდან. გამოდის, რომ
საღისისური სრულიად ტყუილად უარ-
ჯყოფს ამ სიტყვებს და თავის ბაღში
თვითვე უმის (ტაშის ტაშის). ვგონებ,
ბატონებო, სრულიად ნათლად დავან-
სვით, რომ ამ საქმეში ბევრი რამ არის
ისეთი, რომელიც ვაჭრობის კიდრს,
ღობა-უარესად ელვას, ქარსაც აქეთ-იქით
მაქვს, ისეთი რამ, რასაც სულ ვერ
ხასტივდება, რაზედაც თავს ვერ დაიბრუნებ,
თითქმის ფსევდო ჩემი (სიცილი). უწ-
რადღებოთ იფიქროთ და გაფიქროდით,
რომ არ წავიციადან და არ შეიტყუონ
ამ წინა ფსევდოს ნიადაგზე, თუნდა
რომ ბევრის სასურველის კაცის პირი-
თაც გულ-საზრგოს. არი ზოგიტიკას
ერის წინაშე და ამ ორში მხალღად ერთ-
სა აქვს სიმტკიცე და ნიადაგი. 250
ტონი არის ღონად საღისისურისავე,
310 თუ 320 ღობიანი უკლებლივ შემ-
ოსვენებაში ჩვენსკენ არის. მაგრამ თქვენ-
სკენ ახლა დამოკიდებული, კვ 250 ორ-
ცხვი 350-მდე და 400-მდე აივანდის
და ჩვენი 310 ანუ 320 250-ზე და
200-ზე სკანდალისათ; უკლებლივ ეს
თქვენ სკანდალი (სინა იუს, სიხი.). მაგ-
რამ, უკლებლივ შემდეგდის დღის კე-
ლისათვის, ჩვეულებით თქვენს ოჯახს-
ში, თქვენს გულს წმინდა-წმინდასა
და გარდა მთავრებთან და განსაკუთრ-
ებით, შეიძლება თუ არა ესე, 1886 წელს,
მას შემდეგ, რაც მთელი საუკუნე ძალ-
მომრეობის მიგდევდით, რომელიც ყველამ
შეიძულა, რომელიც ტყველი არ დაინ-
გრა და დღეს უმრავლესობამ არ შეი-
წყნარა, — მოთხოვნით მეთქი, — შეიძლება
მაგ ზოგიტიკას და მხალღად მაგ ზო-
გიტიკას-და დავადეთ ირვანდის თვით-
მართლდობის ზოგიტიკას მკვამრე მო-
ფიქრით გარდა, რა უნდა ჩინათ და რა

მასური უნდა წარმოებოდა (დიდი ტა-
შის ტაშის). ნუ დაქნებდებით და ნუ გა-
დებდით ტყვე და მოგონილ შიშს. ირვან-
დით, რომ თუ იმთქმელებთ გულ-მო-
დგინეთ, დაუფიქრებლად, თვით ნათქვა-
მად, — იმთქმელებთ სიმართლეთა (ძვე-
რი ტაშის ტაშის ასმის), მოგვედით მხარი
ჩვენს, რათა ჩვენი თავ-განწირული ცდა
არ დაჩქეს უსაფიქროდ და დავამთავროთ
სხვა ინტელისის და ირვანდის ურთი-
ერთობის, სხვა მძიმე, სსმინელი უკიდუ-
რესი და უმწიფრესესი, სხვა, რომელიც
რამდენიმე საუკუნის განმავლობაში,
მთელის ქვეყნის აზრით, სირცხვილი და
სიკვდილი იყოს ჩვენთვის. მოგვედით
მხარი ამ კეთილ, ვიტყვი, თუნდა, წმინდა
საქმეში და ირვანდით, რომ, თუ ჩვენი
აზრი შეგანსრულეთ და სურვილი განვა-
სრულეთ, მით უფრო მეტს გავაქ-
თებთ დიდის ბრძანის მატევისა და
სსხველისთვის, ვიდრე ირვანდის სიკე-
თასთვის.“

გლახტონმა თავის სიტყვის თქმას
მოახლოდა 1 საათი და 25 წუთი.

დეკემბერი

26 ივნისს

რიზა. დღეს დიდი მთავარი ვლადიმერ
აღესსანდრეს-მე მუხლდითურთ
წაბრძანდა რიგადამ იქნაიულის ბა-
ნაკს, სიადგანც მერე დინაბურგს
წაბრძანდება.

ოღმბა. სანაგონეთის დედათაღი
შვილებით ოჯახს მოვიდა და დღე-
სეუ შეტყობურგს წავიდა.

ბრისხმლი. დღეს დაიწვა მარჯვ-
ნივ მოდგმული შენობა აქაურის
ურთვერნიტრისა და მისი სანაგდე-
მითა დაბრძანა.

ცეზინია. ის ორმოცე ოსმალთა,
რომელნიც დატყვევებულ იქნენ,
როგორც ჩენბოგარიის სამსღვრის
სულ-შეუხვალაბის დამრდველნი,
ყარულ-ქვეშ ზოგდარიცანს გაცხვავ-
ნეს. ამ ტყვეთა შორის რამდენიმე
ბევრა ზოლიანდამა და კოლაშინი-
დამა ამის გამო ჭეჭარობენ, რომ
შეთქმულებს ძალიან დიდს მანძილ-
სეუ ყოფილან გავრცელებულია.

ივერიის უმბრა

3-რე მ-შვიდს. ქუთაისში. მი-
ვიდეთ თქვენი რისხვა. სხალე ვაკეობის
დღემდ იუბიტირმა რადის უკეთესათ ამ
მღვირვებით, რომ თქვენი სიტყვა და აზ-
რი სხლასს უკმარისტყვად მივიხიროთ
ქართულის ენის შესახებ. ჯერ ამ სარ-
ბიელსეუდ თქვენი ფაღვანობა რომ არა-
ფიქროთ და ვიტყვიკებით, რომ თსო-
ლობთ განუგითსეულად ჩემი აქამეთა.
არ მოგწონთ ჩვენის გასეთის მიმართუ-
ლებს. ვწუხვართ, სხალე ამისი ერთი წა-
მალის: ნუღარ ივითსეთ ამ თქვენ მიერ
დაწუხებულს გასეთს და თქვენ თქვენ-
თვის იქნებით და ჩვენ ჩვენთვისა. ყვე-
ლანი რომ თქვენს უკუწეუდ დადიოდნენ,
მაშინ რომ ყველანი თქვენის სატევისა
და მსგავსებისანი იქნებოდნენ. დემრთს,
ჩვენსა საბედნიერად და თქვენსა სამწუ-
საროდ, ეგრე არ გასეზინა ვადმანის;
ყველასთვის თავისი მიუწყვეა და თუ

თქვენ ნება აცდით, რომ ჩვენი და-
წუხეთ, ჩვენ ნება ვებოძებთ, თქვენი არ
მოვიწინოთ, რაც მოსწონებოდა არ
არის. ამონაპოლია სულს გიწუბოთა,
ბასნებთ. რაზედ და რა სასუთით ბა-
სნებთ? ნუ თუ იმითი, რომ ქება-დიდება
არ გივალბეთ და ჯერ სხანად არც სა-
სუთი გავსეს იუბიტირად დაგსოთ და
თქვენს წინაშე მუსლი მოვიდრივით თა-
ყვანებთა..

საკალენდარო ცნობანი

ქრისტეს აქედ ჩუპე (1886) წელიწადია.
ქვეყნის შემნიდამ 7394.
ქველი ინდიქტიონი მე-14,
ამისი ქორონიკონი — ულწ=478
წელი. დაიწყო 1408 წ. და თავდება 1940 წ.
ახალი ინდიქტიონი მე-4,
ამისი ქორონიკონი — მ=42 წე-
ლიწადია. დაიწყო 1844 წ. და თავდება
2376 წ.

1886 წლის ზედ-ნადებთ-3.
ივნისი 30 დღით არის.

27 დღე მანსაკევი. ღირსისა გიორ-
გი მთაწმინდელისა საღმთო წერილის მთარ-
გმწილისა ქართულად 1066 წ., სომეხ. ნა-
ბატონაქი, კათ. ვლადისლავისა. ადგმა
არსებობისა და დატყვევება ოსმალეთის სე-
რასკერისა 1829 წ. კავკასიის გეოგრაფი-
კოსოვადობის განყოფილების დაარსება
1850 წ. ქვემარტი შუადღე 12—4—56.
ტფილისში მზე ამოდის 4—34; ჩადის
7—36. მოვარე ამოდის 1—21; ჩადის—
11—42.

28 დღე შაბათი. აღმოყვანება ნა-
წილთა წმ. საეკერველ-მოქმედისა კვიროს,
იოანე, პავლე მკურნალისა, სომ. პოვნა ნა-
წილთა წმ. გრიგოლ სომეხთა განმანათლე-
ბელისა. ერვანის ლაშკარმა დაამარცხა 13
ბათსი კაცი ოსმალთა ფარისა; ეს ფარი 23
გარს ერტყა ბაიანეთს. ამ გამარჯვების გა-
მა განთავისუფლდა თავ-განწირული მეციხ-
ვანეთა რაზმი, 1877 წელს. ქვემარტი
შუადღე 12—5—4. ტფილისში მზე ამო-
დის 4—24; ჩადის 7—36. მოვარე ამოდის
2—24; ჩადის 0—17 ნღ.

29 დღე კვირა. წმ. მოციქულთა პე-
ტრე-პავლესი. კათ. ივივე დღობა. სხელ-
წოდება მათის უმაღ. პავლე ალექსანდრო-
ვიჩ 26 წლისა, პეტრე ნიკოლაევიჩ 22
წლისა. ქვემარტი შუადღე 12—5—13.
ტფილისში მზე ამოდის 4—35; ჩადის
7—35. მოვარე ამოდის 3—37. ჩადის
0—53.

30 დღე ორშაბათი. წმ. 12 მოცი-
ქულთა. სომ. წმ. მოწამე ანტონინოს, თე-
ოფილე და სხვ. კათ. ემელიის და ლუცი-
ნასი. სახელწოდება მათის უმაღლესობის
ვლადიმერ ალექსანდროვიჩისა. საქალაქო
დებულების შემოღება ქუთაისში 1875 წელს.
დიდი მიწის-მკრა ნახიჩევანს, ამ დროს და-
იღუპა სოფელი აზურა, მონასტერი წმ. ია-
კობისა და 2000 მცხოვრებელი. ქალაქ
მაქსეა და ნახიჩევანის მახრამი დაიქვა
6000 სახლი (1840 წელს). ქვემარტი
შუადღე 12—5—20. ტფილისში მზე ამო-
დის 4—36; ჩადის 7—35. მოვარე ამო-
დის 4—26; ჩადის 1—32 ნღ.

გამოსაღები ცნობანი

ინობრა
1 ივნისიდან 1-ლი ივლისამდე.
თეთრი შური რუსული 1 გირ . 5 კაპ.
წითელი შური 1-ის გარისხისა . 2 1/2
> > 2 > 2 >
თონის წითელი შური 1-ის ხარისი . 4 1/2 >
> > 2— > 3 >
> > 3 > 2 1/2 >
ჯვარის მამის შურის ლავაში
1-ლის ხარისხისა . 4 1/2 >
მე-2 ხარისხისა . 3 1/2 >
მე-3 — . 3 >

მროხის სორტი 1-ლის ხარისხისა. 8 >
> 2 > 7 >
სუგა 14 >
ცხვრის სორტი 7 >

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს
ზღვანედ.
ბათუმიდან გადის: ოთხშაბათობით 4
ს. ნაშუად. მოკლე გზით, რადგან მარ

მიმოსვლა რკინის გზისა

ბათუმსა და ტფილისს შუა

სტანციები	მაღის		გადის		სტანციები	მაღის		გადის	
	საათ.	წამი.	საათ.	წამი.		საათ.	წამი.	საათ.	წამი.
ტფილისი	—	—	8	35	ბათუმი	—	—	8	35
ავჯალა	8	52	8	55	ქობულეთი	9	25	9	28
მცხეთა	9	13	9	21	ნატანები	9	54	9	57
ქსანი	9	39	9	41	სუფსა	10	21	10	27
კასპი	10	6	10	9	ლანჩხუთი	11	—	11	3
გრაკალი	10	29	10	31	ნიგოთი	11	14	11	16
გორი	10	54	11	4	საჯავახო	11	39	11	41
ქარელი	11	33	11	36	სამტრედი	11	56	12	15
გომი	12	—	12	4	კობიტარი	12	35	12	37
საშური	12	21	12	41	რონი	1	7	1	20
სურამი	12	53	12	56	აჯამეთი	1	32	1	34
ფონი	1	24	1	27	ჯვარიალა	2	11	2	26
ბეჯათუხანი	2	14	2	34	ძირულა	3	4	3	6
მარელისი	3	3	3	5	ბელაგორი	3	33	3	36
ბელაგორი	3	32	3	35	მარელისი	4	3	4	5
ძირულა	4	2	4	5	ბეჯათუხანი	4	34	4	54
ჯვარიალა	4	43	4	58	ფონი	5	41	5	44
აჯამეთი	5	35	5	37					

ქუთაისიდან გადის რიონს შუადღის 12 საათსა და 20 წამზე და სა-
ლაზოზე 5 საათსა და 15 წამზე.

რიონიდან ქუთაისს მიდის ნაშუადღევს 1 საათსა და 30 წამზე და
სალამოს 6 საათსა და 20 წამზე.

ტფილისსა და სურამ შუა

სტანციები	დღის		ღამის		სტანციები	დღის		ღამის	
	საათ.	წამი.	საათ.	წამი.		საათ.	წამი.	საათ.	წამი.
ტფილისი	—	—	3	15	სურამი	—	—	2	35
ავჯალა	3	38	3	41	საშური	2	47	3	2
მცხეთა	4	6	4	16	გომი	3	26	3	31
ქსანი	4	42	4	45	ქარელი	4	5	4	12
კასპი	5	20	5	25	გორი	4	53	5	8
გრაკალი	5	53	5	56	გრაკალი	5	40	5	45

განსხვავებული

ინგლისის მალაზია
არწურისუელს გაღერეაში მიაღო
ჩაი, რეკლამები და კრავატები.
ისეილება ძალიან იაფად. (10—3)

ბილიოზგრაფიული განსხვავება
და იბეკლა
რობინზონ კრუზო, თხზულება
დეფოსი, თარგმანი რუსულიდან
ანასტასია თუმანიშვილისა. გამო-

ტო ნოვოროსისკის და კერწი შეივლის.
შორის გზით შაბათობით 8 საათ. სა-
ლაზოზე (ყველა ნავთ-სადგურებში შეი-
ვლის).
კვირათობით საღამოთი სტამბოლამ-
ბიდის.
ბათუმი მოდის ოჯახადამ: სამშა-
ბათობით შუა-ღამის შორის გზით მოკლე-
გზით—დილით.
შაბათობით სტამბოლამდ მოდის დ-
ლით.